

ANALELE SIGHET 6

**ANUL 1948 -
INSTITUȚIONALIZAREA
COMUNISMULUI**

**FUNDAȚIA ACADEMIA CIVICĂ
1998**

Analele Sighet 6

**ANUL 1948 –
INSTITUȚIONALIZAREA
COMUNISMULUI**

Comunicări prezentate la
Simpozionul de la Sighetu Marmației
(19–21 iunie 1998)

Editor Romulus Rusan

FUNDAȚIA



FUNDAȚIA ACADEMIA CIVICĂ

1998

Livia Dandara (București)

**EXTIRPAREA IDEOLOGICĂ
A MEMORIEI NAȚIONALE
PRIN FALSIFICAREA MASIVĂ
A TRECUTULUI ISTORIC.
EXPERIMENTUL STALINIST ÎN
VARIANTA ROLLER: „ISTORIA
R.P.R.“ ÎN EDIȚII SUCCESIVE
(sept. '47, iunie '48 ș.a.)**

În iunie '48, apărea a II-a ediție din pseudoistoria României, în redactarea pseudoacademicianului Mihail Roller. Variantă stalinistă impusă de regimul comunist, „Istoria R.P.R.“ a fost primul și, pe atunci, unicul și obligatoriul manual oficial, pe care nu numai elevii, ci toată nația trebuia să și-l însușească. Operația „spălării creierelor“ s-a făcut imediat,

metodic, persuasiv, printr-o „reciclare“ agresivă, de la școală la cazarmă, care a luat și forma „demascării“ dușmanului de clasă.

Metoda, sursele de documentare, motivația cu care s-a confecționat o atare istorie erau prezentate explicit în prefețele edițiilor, care inaugurau stilul istoriografic comunist al apelului la citate din operele corifeilor comuniști, nu din izvoare istorice autentice. În cazul istoriei rolleriene, aceste „dovezi de autoritate“ erau: învățătura lui I. V. Stalin, Cursul scurt de istorie a P.C. (b) al U.S., hotărârile C.C. al P.C.R. (P.M.R.), articolele și cuvântările lui Gheorghe Gheorghiu-Dej, prefața ediției în l. rusă (tipărită la Moscova) și sugestiile critice din „Lupta de clasă“ (apărută, în serie nouă, în 1948).

Importanța manualului, anunțată în prefețe, consta din faptul că se deosebea „structural“ și prin „concepții“ de istoriile din trecut și că, în lipsa unei istorii „științifice“, autorii fuseseră „nevoiți“ să introducă o serie de „explicații“ în sprijinul „noilor“ puncte de vedere. Cu atât mai „necesară“ fusese această întreprindere în prezentarea evenimentelor „recente“, precum: 23 august 1944, 6 martie '45, reforma agrară, alegerile parlamentare, înlăturarea monarhiei și instaurarea R.P.R., realizarea P.M.R., Constituția R.P.R., naționalizarea industriei ș.a.m.d.

În comunicarea de față, nu ne-am propus să demontăm, prin documente și argumente, țesătura mincinoasă pe care și-a realizat Roller sinteza sa de istorie. Cu prilejul evocării *anului 1948* la această sesiune, aduc în atenție cazul „Istoriei R.P.R.“, apărută atunci, ca instrument de luptă politică, ca mijloc propagandistic menit să legitimizeze represiunea, ca procedeu psihologic deformativ (experimentat cu succes în U.R.S.S.) care trebuia să contribuie la pervertirea mentalității.

Tipărită la comanda forurilor comuniste, sinteza lui Roller a apărut în timp record, dacă se are în vedere volumul de muncă necesar, amplexarea revizuirilor și falsurilor, totala

reinterpretare a substanței istoriografice întinsă pe 2 milenii de istorie. În aparență, a fost chiar o performanță, întâmpinată ca atare de mediile oficiale comuniste. În realitate, Roller nu a fost „singur” și nici n-a plecat de la „zero”. Atunci s-a inaugurat moda lucrărilor „colective”, cu „istorici” ad-hoc declarați și mobilizați, sub directa supraveghere a consilierilor sovietici și a unor ideologi de partid. Atunci a început împănarea istoriografiei românești cu extrase din documentele P.C.R. din perioada interbelică, în care abundau aberațiile cominterniste la adresa istoriei României. Fuseseră, deja, calomniate, falsificate, maculate: unirea principatelor și marea unire din 1918, regimul constituțional și marile reforme democratice, dinastia și profilul regilor României, sistemul parlamentar și legislația, pluripartidismul și liderii partidelor istorice, politica externă și statutul minorităților, stadiul economic și structura socială. Toate și-au găsit locul în manualul lui Roller.

Simpla parcurgere a titlurilor (părți, capitole, paragrafe) ilustrează această operație silnică a istoriei României. Iată câteva asemenea enunțuri, spre edificare, în formularea exactă din manual: „*România în epoca imperialistă (până la Marea Revoluție Socialistă din Octombrie)*”, (Partea VIII); „Influența primei revoluții burghezo-democratice din Rusia (1905) în România” (cap. XXV); „Participarea României la războiul imperialist” (cap. XXVII); „*România după victoria M.R.S.O., până la 23 august 1944*” (Partea IX); „România în perioada avântului revoluționar creat sub influența M.R.S.O.” (cap. XXVIII); „Însemnătatea istorico-mondială a M.R.S.O.” (p. 1); „Intervenția imperialistă împotriva Revoluției Socialiste din Rusia.” (p. 2); „Crearea P.C.R.”, „Congresul II P.C.R.” (p. 6, 7); „I. V. Stalin despre stabilizarea relativă a capitalismului” (cap. XXIX, p. 1); „Lupta P.C.R. în anii 1929–1933. Congresul III. Congresul IV” (p. 2, 3); „Accentuarea aservirii României imperialismului american, englez și francez” (cap. XXX, p. 2);

„Congresul V al P.C.R. Importanța istorică“ (p. 4); „Eroicele lupte din ian.-februarie 1933“ (p. 5); „Procesul conducătorilor luptelor din 1933, în frunte cu tov. Gheorghiu-Dej.“ (p. 6); „România în perioada fascizării țării și a pregătirii războiului antisovietic“ (cap. XXXI); „Politica burghezo-moșierească de fascizare a țării“ (p. 3); „Participarea României burghezo-moșierești la războiul criminal antisovietic. Lupta P.C.R. împotriva războiului hitlerist“ (cap. XXXII); „Colaborarea trusturilor anglo-americane și a burgheziei românești cu imperialismul german în timpul războiului antisovietic“ (p. 3); „Înființarea diviziei „Tudor Vladimirescu“ (p. 4); „Eliberarea națională a României de către glorioasa Armată Sovietică. Lupta P.C.R. pentru instaurarea și dezvoltarea regimului de democrație populară“ (Partea X); „Lupta P.C.R. contra guvernelor Sănătescu și Rădescu“ (p. 3); „Reforma agrară. Lichidarea moșierimii ca clasă“ (p. 5); „Ajutorul economic dat de U.R.S.S.“ (p. 7); „Conferința de pace de la Paris. Tratatul de pace. Ajutorul diplomatic dat de U.R.S.S.“ (p. 8); „Izolarea și zdrobirea partidelor burghezo-moșierești și a social-democrației de dreapta“ (p. 9, 10); „Proclamarea R.P.R. 30 decembrie 1947“ (Cap. XXXIV); „Congresul P.M.R. Constituirea F.D.R. Constituția R.P.R.“ (p. 2); „Lupta pentru întărirea vigilenței revoluționare“ (p. 8); „Făurirea culturii noi, națională în formă, socialistă în conținut“ (p. 12).

Titlurile parțial citate relevă plăsmuirea unui hibrid artificial de istorie româno-sovietică, având ca vehicol politic de referință P.C.R. Conținutul, omisiunile deliberate, pseudoargumentele, falsurile sfruntate, limbajul de „lemn“ (transferat din literatura de gen sovietică), fac din „Istoria R.P.R.“ o mostră exemplară. Poate nici n-ar merita recitirea sau repunerea în circuit, ținând cont că, peste ani, chiar istoriografia comunistă (în diverse momente și cu varii motivații) s-a distanțat de acest prim-produs ideologic stalinist. Ar fi o mare greșeală, o complicitate la uitare și nemeritată

indulgență, având în vedere răul imens pe care acest „manual“ l-a provocat în epocă, asupra mentalităților, asupra culturii istorice, asupra conștiinței patriotice a românilor. Este suficient să luăm aminte la sloganurile fals-istorice relansate după revoluția din decembrie '89 (multe din ele aidoma celor din istoria lui Roller), pentru a realiza cât de profund s-a infiltrat otrava minciunii.

Epocile, evenimentele, episoadele, eroii, conducătorii din trecutul istoric al României, au fost trecute prin filtrul dogmelor marxist-leninist-staliniste, atacate de pe poziția luptei de clasă perpetue, pe o scară de valori deformată sau răsturnată. Cu atât mai apăsător cu cât, cronologic, se apropiau sau coincideau cu intrarea în istorie a mișcării socialiste, a revoluției bolșevice, a lui Lenin, a Cominternului, a U.R.S.S.-ului, a lui Stalin și a „autohtonului“ partid comunist.

Pentru perioada de după 23 august 1944, „Istoria R.P.R.“ a urmărit să impună câteva teze predilecte. Din nevoia de sistematizare, mi-am îngăduit să le calific generic, după ținta urmărită:

1. *Sovietizarea și stalinizarea istoriografiei românești.*
2. *Pecerezarea epocii moderne și contemporane (1921–1948).*
3. *Respingerea monarhiei și consolidarea opțiunii republicane, ca formă de stat.*
4. *Compromiterea regimului democrat și a instituțiilor sale (parlament, pluripartidism).*
5. *Culpabilizarea clasei politice, mai ales a partidelor istorice.*
6. *Denigrarea statelor democratice apusene și glorificarea U.R.S.S.*
7. *Legitimitatea luptei de clasă, a represiunii și terorii comuniste.*

(Sigur, categoriile ar putea fi sporite). Spațiul nu ne îngăduie demonstrarea detaliată și argumentată a acestor teze și, de aceea, vom recurge la citate.

Iată, spre exemplu, *ilustrarea „sovietizării”*, printr-un servilism iresponsabil și imoral, față de un stat, o armată, un conducător, care au impus României știrbirea hotarelor și un regim de ocupație militar-politic discreționar:

- Poziționare față de războiul din răsărit:

„Însuflețiți de eroica luptă a poporului sovietic, de ordinele de zi ale *tov. Stalin*, înflăcăratele chemări la luptă transmise de *radio Moscova*, încrezători în victoria Uniunii Sovietice, patrioții români, în frunte cu comuniștii, organizează acte de sabotaj în uzine și fabrici, împotriva mașinii de război hitleriste (...)” (pag. 662)

- Semnificația actului de la 23 august '44: „23 august, ziua eliberării României de către glorioasa Armată Sovietică (...) n-a însemnat numai ziua eliberării naționale (...) ea a creat condițiile necesare și toate premisele pentru zdrobirea claselor dominante (...) ferind țara noastră de intervenția armată a puterilor imperialiste.” (p. 669)

- Pentru momentul 20 martie '45: „*I. V. Stalin* a răspuns [la telegrama guvernului român] că a hotărât (...) să consimtă administrarea Transilvaniei de către guvernul român” (p. 683), iar comisarul sovietic *Vâșinski*, în discursul de la București, a spus chiar că „*Niciodată în istorie n-a existat o situație în care o armată străină (...) după ce a alungat dușmanul dintr-o altă țară (...) să se fi restituit un teritoriu (...) Astăzi, prima dată în istorie, Armata Roșie, alungând pe nemții din Transilvania de nord, a restituit-o poporului român, fără să acapareze vreun centimetru din acest pământ.*” (pag. 684)

- Pentru ajutorul dat poporului român în refacerea economică: „*Guvernul sovietic și personal tov. Stalin* a trimis poporului nostru pâine” (în timpul foametei); „*Armata Roșie (...) a dăruit marinei militare vasul-școală Mircea*”; „*I. V. Stalin* a împuternicit pe *gral. Tolbuhin* să ajute cu armata în campania agricolă din 1945”; „*U.S.* a redus (...) datoriile de război ale

României"; Sovromurile [petrol, lemn, transport] au ajutat la dezvoltarea economică a țării. (p. 684-699).

- În legătură cu Tratatul de pace de la Paris (feb. '47): Toate clauzele drepte, favorabile României „se datoresc diplomației sovietice, iar cele injuste, potrivnice României, au fost întâmpinate cu rezistența hotărâtă a diplomației sovietice“. (p. 701).

- Pentru a dărâma „zidul de nepătruns“ cu care „guvernele reacționar-fasciste au ascuns toate știrile autentice venind despre U.R.S.S.“, colportând doar calomniile, după 23 august această situație s-a normalizat prin înființarea A.R.L.U.S., Institutul de studii româno-sovietice, editura „Cartea Rusă“, revista „Veac Nou“, călătorii de studii în U.R.S.S. ș.a. (p. 703-704).

Și mai semnificative sunt omisiunile deliberate privind situațiile „neconvenabile“ Uniunii Sovietice, cum ar fi... anexarea (1940) și reanexarea (1944) Basarabiei și nordului Bucovinei sau confiscarea tezaurului românesc.

Așa cum am relevat prin citarea titlurilor de sumar al manualului, sinteza dovedește confiscarea istoriei contemporane românești de către P.C.R., fără nici un scrupul, inventând merite inexistente, mistificând sau exagerând unele episoade, minimalizând sau negând rolul altor forțe politice, justificând actele de forță și represiune care au secondat instaurarea dictaturii comuniste în România. Iată și pentru acest filon denaturat câteva eșantioane, cu mențiunea că pentru unele episoade explicația era reală, fiind falsificate doar semnificația și consecințele.

- Pentru noaptea de 23 august, fără a se pomeni rolul regelui și al altor forțe „(...) o formațiune de luptă patriotică (...) ce se afla în palatul regal, sub conducerea tov. Emil Bodnăraș, procedează la arestarea Antoneștilor, pe care-i transportă la o casă conspirativă a P.C.“ (p. 668).

- Pentru instaurarea guvernului Petru Groza (6 martie '45):

„P.C.R. a reușit să dejoace manevrele reacțiunii (...) încercarea acestei coaliții, grupate în jurul regelui (...) a suferit un eșec lamentabil (...) *Massele au impus* izgonirea guvernului reacționar al lui Rădescu (...) și aducerea la putere a unui guvern democratic.“ (p. 682).

- Pentru realizarea și semnificația reformei agrare: „P.C.R., în fruntea clasei muncitoare (...) a organizat comitete țărănești care (...) împotriva voinței regelui și a partidelor „istorice“, în pofida gloanțelor regelui și ale guvernului Rădescu (...) au intrat pe pământurile moșierești, confiscându-le și împărțindu-le țăranilor, fără a se mai aștepta legea (...) Guvernul Groza a legiferat reforma agrară la 22 martie consfințind acțiunea masselor țărănești“ (p. 687-688).

- Pentru reforma Academiei (9 iunie '48): „Din inițiativa P.M.R., vechea Academie Română a fost fundamental organizată (...) [având la bază] concepția marxist-leninistă și experiența Academiei de Științe a U.R.S.S.“ (p. 751).

- La naționalizarea industriei (11 iunie 1948): „La propunerea P.M.R., Consiliul de miniștri a adoptat și M.A.N. a votat în unanimitate Legea (...) marcând trecerea în mâinile statului, ca bun comun al poporului, a mijloacelor de producție.“ (p. 722).

Operația de mancurtizare radicală, pe care „Istoria R.P.R.“ a inaugurat-o, poate fi ilustrată masiv prin modul în care erau prezentate și caracterizate instituțiile regimului democrat, pe care l-au distrus în cei trei ani de „revoluție democrat-populară“. În privința monarhiei, de curând înlăturată (raportată la ediția din '48), cel mai ușor mijloc folosit a fost omisiunea, prin extirparea, pur și simplu, a informațiilor privind dinastia și regii României în istoria românilor. O dată cu distrugerea tablourilor cu chipul Regelui Mihai din muzee, instituții, manuale, cărți - operație obligatorie și supravegheată începând cu 1 ianuarie 1949 - românii au aflat din ce în ce mai puține lucruri despre

monarhie. În manualul lui Roller, câteva notificări defăimătoare:

– La 23 august, spunea Gheorghiu-Dej (citată de Roller), P.C.R. a folosit „panica și dezorientarea care au cuprins burghezia și moșierimea (...) pe regele Mihai și cercurile reacționare (...) pentru a organiza arestarea guvernului Antonescu.” (p. 668).

– La reforma agrară, „Toate forțele reacționare coalizate în jurul monarhiei și a partidelor „istorice”, și sprijinite de imperialismul anglo-american, au luat atitudine împotriva...” (p. 688).

– La 7 noiembrie, 1945, forțele reacționare s-au coalizat, punând la cale „mișcări de diversiune sub masca unei manifestații monarhiste”, cu ajutorul „imperialiștilor americani și englezi” pentru „a dezlănțui un război civil.” (p. 711).

– La 30 decembrie 1947, „regele Mihai a fost înlăturat de la tron”, prin înlăturarea monarhiei fiind dărâmată „una dintre cele mai puternice citadele reacționare (...) formă de stat moștenită din timpurile întunecate ale Evului Mediu, urâtă de popor (...) o mare piedică în drumul dezvoltării revoluționare a României.”

– Pentru profilul moral-politic al Regelui se insinua ca o vină „originea prusacă”, marile averi – „numeroase moșii, vii, păduri, livezi însumând sute de mii de hectare”, acțiunile din întreprinderi – și faptul că „monarhia devenise centrul de atracție al forțelor reacționare, dinlăuntrul și din afara țării.” (p. 719).

Roller atinge paroxismul minciunii, în caracterizarea făcută locului și rolului jucate de partidele istorice în evoluția societății românești moderne și contemporane. Uzând și abuzând de omisiuni și decupaje, pentru ca nu cumva să li se atribuie vreun merit în trecut; abordând marile evenimente (unirea, independența, întregirea statală, reformele demo-

cratice, regimul constituțional parlamentar pluripartidist ș.a.) de pe poziții staliniste de clasă (răscoalele țărănești, grevele, mișcarea muncitorească aduse în prim-plan); denaturând sensul luptelor politice în anii 1944–1947 – „Istoria R.P.R.” oferă, în fond, veritabile acte de acuzare, menite să justifice prigoana în curs de desfășurare contra oricărei opoziții anticomuniste. Câteva citate pentru exemplificare:

– Intrarea P.N.Ț și P.N.L. în „Blocul Național Democratic”, la 20 iunie 1944 fusese „O manevră a lui Maniu și Brătianu prin care voiau să-și salveze pozițiile economice, politice, pentru a sabota dinăuntru lupta poporului român pentru libertate, pentru regim democratic”. (p. 662).

– Jaful hitlerist în România a fost realizat de Banca Națională, care „prin conducătorii ei național-țărăniști și liberali s-au pus în întregime la dispoziția nemților”. (p. 668).

– La 23 august 1944, în timp ce P.C.R. pregătea actul eliberării, „șefii reacțiunii române, Maniu și Brătianu, făceau încercări disperate de a salva pe Antonescu și cauza criminală pe care o sprijiniseră până atunci”. (p. 668).

– În agricultură, „sabotajul a fost organizat de conducerea reacționară național-țărănistă a Ministerului Agriculturii”; în comerț, de „sabotajul și fraudele oamenilor de afaceri ai partidelor istorice”. (p. 677).

– În Transilvania „au început crimele batalioanelor ‘de voluntari’ numite „Gărzile Maniu” care cuprindeau „numeroase elemente din Garda de fier și adunătură reacționară”. (712).

– În fața acestor acte, P.C.R. a stabilit „ca direcție principală de atac” demascarea guvernelor Sănătescu și Rădescu și a „partidelor burghezo-moșierești, în special P.N.Ț.”, precum și a „social-democrației de dreapta”, ca „trădători ai intereselor naționale și sociale ale poporului”. (p. 679).

- În esență se aprecia că „partidele istorice, susținute de imperialiștii americani și englezi, tindeau să lichideze actul de la 23 august”, sprijinindu-se și pe „elemente social-democrate de dreapta”.

- Procesul Antonescu (iunie '46) scosese la iveală „complicii”, cercurile conducătoare ale *partidului național-tărănesc și național-liberal*, de sub conducerea lui Iuliu Maniu și Dinu Brătianu”. (p. 712).

- În timpul alegerilor (noiembrie '46), P.N.Ț. „a făcut o propagandă de tip fascist, șovină, rasială și antisovietică”, pentru a crea o atmosferă de panică „favorabilă declanșării unui război civil”. (p. 713)

- În urma faptelor trădătoare – era semnalată fuga de la Tămădău – la 29 iulie 1947, P.N.Ț. a fost dizolvat, dar „poporul” nu s-a mulțumit cu simpla dizolvare, cerând „judecarea și condamnarea vinovaților”. (p. 714).

- La procesul Maniu-Mihalache au apărut „legăturile lui Tătărăscu și Titel Petrescu cu forțele reacționare”, încât, în noiembrie 1947, au fost înlăturate din guvern „elementele care reprezentau interesele capitaliștilor și moșierilor expropriați”, înlăturarea tătărăscienilor reprezentând „o schimbare a caracterului puterii de stat”. (p. 719).

Aceste acuzații în cascadă, recitite astăzi, pot stârni zâmbete sau plictiseală disprețuitoare, prin enormitățile, aberațiile și repetitivitatea stereotipă cu care erau proferate. La vremea când deveniseră literă de manual, lecție de istorie, instrument oficial de propagandă și culturalizare istorică, ele au mizat pe declanșarea unui șoc de receptare, pe un proces de ștergere a memoriei colective, pe insinuarea neîncrederii în valorile tradiționale, pe năruirea unor convingeri și, nu în ultimul rând, pe frică.

Cu aceeași metodă, urmărind aceleași efecte, erau tratate și relațiile externe ale României, în mod deosebit raportate la S.U.A. și Anglia, calificate ca fiind „imperialiste”. Pe lângă

insinuarea acestor epitete în titlurile de capitole, pe lângă alăturarea lor ca element caracteristic al reacțiunii române, nu lipseau „demascările” explicite:

- După 23 august, P.C.R. stabilise ca „direcție a atacului principal” lupta contra „imperialismului hitlerist” și a „uneltirilor imperialiștilor americani și englezi”, care „voiau să împiedice poporul român” să se bucure „de independența cucerită prin eliberarea țării de Armata Sovietică”. (p. 679).

- Simțind că, în România, „le fuge pământul de sub picioare”, imperialiștii anglo-americani „au inițiat acțiunea grupurilor subversive”. (p. 681).

- În timpul secetei, imperialiștii americani „au încercat să profite” de situația grea „pentru a ne vinde porumb rânced la preț de camătă, batjocorind foamea femeilor și copiilor noștri”. (p. 694).

- La tratativele de pace, imperialiștii englezi și americani au insistat să impună României condiții grele pentru ca „să recapete puțința de a porunci în țara noastră, de a jefui poporul român de bogățiile României”.

- Guvernele Sănătescu și Rădescu conveniseră „de minune” imperialiștilor americani și englezi, care vedeau în cei doi „slugoi potriviți pentru realizarea planurilor lor criminale în România.” (p. 682).

- Pentru a-și atinge scopurile de dominație mondială, „Lagărul imperialist”, în frunte cu S.U.A. și Anglia, au creat „Pactul Atlanticului”, bloc agresiv „pentru subminarea păcii, îndreptat contra Uniunii Sovietice”. (p. 716).

- În aceleași scopuri criminale, imperialiștii anglo-americani organizaseră și încurajau „banda de fasciști, spioni și asasini Tito-Rankovici”. (p. 739).

Am lăsat la sfârșitul comunicării cel mai tragic capitol din istoria acelor vremi: represiunea și teroarea comunistă. Tema este tratată fugitiv în manualul lui Roller. Și nu pentru că nu s-ar fi știut – arestările, procesele, campaniile de „demascare”

deveniseră evenimente cotidiene –, ci pentru că, după metoda sovietică, ele nu trebuiau înfățișate în adevărata desfășurare și amploare. Nu cred că exagerez când afirm că, în această problemă, comuniștii au procedat precum asasinii: crimele nu trebuiau să lase urme. Dacă nu s-ar fi prelungit această tăcere și în istoriografia comunistă ulterioară – iată a trecut jumătate de secol de la acele episoade halucinante și arhivele sunt ferecate –, am fi putut spune că, în cazul manualului din 1948, procesele erau în curs. Generic, sunt amintite câteva:

– Pentru procesul guvernării Antonescu, se specifică inițiativa „guvernului democrat” de a lua măsuri „împotriva uneltirilor reacțiunii” prin „predarea în mâinile justiției populare a criminalilor de război”. Procesul „Marii trădări naționale” (6–15 mai 1946) a fost procesul „judecării fascismului românesc”. Erau nominalizați, ca principali acuzați, Ion și Mihai Antonescu. Despre desfășurarea procesului, despre sentințe, despre execuțiile „lotului” Antonescu, nici un cuvânt. (p. 711–712).

– Pentru procesul P.N.Ț., Maniu-Mihalache, manualul conchidea cu „mânie proletară” justetea dizolvării P.N.Ț. (29 iulie '47) și dorința „maselor populare” de a fi judecați pentru „toate crimele lor”. Sunt enumerate și câteva din aceste „crime”: la 1918 „susținerea monarhiei austro-ungare, împotriva poporului român din Transilvania și Banat”; în perioada interbelică, „politica antimuncitorească și antidemocratică”, exemplificată cu „masacrele” de la Timișoara, Lupeni, Grivița; în timpul regimului antonescian, pregătirea și susținerea „criminalului război antisovietic”; după 23 august, „sabotarea refacerii economice și democratizării țării”; după instaurarea guvernului Groza, organizarea de acțiuni „conspirative, complotiste, teroriste” și „acte de spionaj și încercare de rebeliune”. Și în cazul acestui proces, nimic despre desfășurare, despre sentințe sau despre soarta celor condamnați. (p. 714).

- Mai era menționat „Procesul bandei criminale Pop-Bujoiu“ la care acuzatul Pop ar fi declarat că „Americani au inițiat acțiunea grupurilor subversive care aveau ca scop răsturnarea prin violență a regimului“, urmărind realizarea acestei lovituri prin „Auschnitt și prin grupările Maniu, Brătianu și Titel Petrescu“. (p. 681).

- Fugar și echivoc era menționată și acțiunea „trădătoare“ a lui Lucrețiu Pătrășcanu, „purtătorul ideologiei și intereselor burgheziei românești“, care fusese demascat de partid. (p. 725).

- Un paragraf special, intitulat „Lupta pentru întărirea vigilenței revoluționare“, se referea vag și impersonal la „organele de stat“ care și-au întărit „vigilența revoluționară“, cu ajutorul „maselor populare“. Fără a li se indica numele și atribuțiile, „organele“ reușiseră să descopere și să înăbușe „un număr de comploturi contrarevoluționare ale imperialiștilor anglo-americani“. „Furioși că nu mai pot jefui și porunci în țara noastră“, imperialiștii sprijineau din toate puterile „bandele de fasciști, de sabotori și spioni“ care au fost descoperite „în cadrul diferitelor procese“ și pedepsite „pe baza legilor R.P.R.“. În context, erau „demascați“ „agenții titoiști“ care se dedau la „provocări la graniță“, organizau „acte de spionaj“, recrutau elemente chiaburești fasciste și naționalist șovine“ în România. (p. 739-740).

Așa cum am menționat în introducerea comunicării, nu am intenționat o analiză critică a „Istoriei R.P.R.“ din 1948. Nici nu merită. Am adus-o în forumul de la Sighet ca pe un sui generis *corp delict* cu care se poate dovedi *cine, cum și de ce* a făcut cea mai nocivă operație spirituală, *spălarea creierelor*, în anii instaurării dictaturii comuniste.